

НАДА У БОЖИЈУ МИЛОСТ

[Српски – Serbian – صربي]

Ахмед Ферид

Ревизија и обрада:

Ирфан Клиџа

Амра Дацић

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ الرجاء في الله ﴾

« باللغة الصربية »

أحمد فريد

مراجعة :

عرفان كليسا

عمرة دانسيثش

يوفانو فيتس ليوبيتسا

فيزو رادوتشيش

2015 - 1436

IslamHouse.com

Нада у Божију милост

Хвала Богу у кога се полагају наде у благодат и награду, пред којим се стрепи од искушења и казне, који је срца Својих одабраних робова испунио духом наде, толико да су их благодати Његове довеле у Његово двориште, поштеделе куће патњи намењене непријатељима Његовим, који ударце бича застрашивања и жестоког укоравања показује на лицима оних који се окрећу од Његове узвишености, упућујући их према кући награде и благодати, одвраћајући их од супротстављања Његовим вођама и од излагања Његовом гневу, и који, како ланцима силе и строгости, тако и уздама нежности и благодати, створења Своја води и усмерава према Рају Своме. Нека је Његов благослов на Његовог најодабранијег веровесника и миљеника Мухаммеда, његову породицу, другове и потомке!

Нада и страх су два крила којима, Богу блиски робови, лете према сваком, хвале вредном положају и две јахалице с којима се савлађују све препреке које воде ка оном свету, блискости Милостивог и мирису

вртова, иако су путеви до њих далеки, терети тешки, препуни лукавстава и смицалица за срце и изазова за органе тела, једино воде узде наде. Од ватре паклене и болне патње, иако су путеви до њих препуни уживања и најразличитијих наслађивања, одвраћају једино бичеви застрашивања и ударци кажњавања. Зато је смисао страха и наде, њихове врлине и начине на које се могу помирити, потребно описати и објаснити. Бог помаже да се постигну добра дела и води до највиших положаја!

Нада

Нада је човеково радовање срцем нечему што му је драго. Ако су изгледи за испуњење онога што се жели, мали или никакви, онда то више није нада, него заблуда или боље рећи глупост. Ако је нешто унапред одређено и дефинитивно познато, онда се то више не зове нада. Зато не може да се каже: "Надам се да ће да зађе Сунце.", Али може да се каже: "Надам се да би могла да падне киша."

Они који добро познају срце знају да је овај свет њива на којој се сеје за онај свет, да је срце као

земља, а веровање као семе. Човекова дела су као орање, обрађивање земље, чишћење усева од плодова и копање бунара и канала за наводњавање. Срце закупљено и заузето овим светом је као неплодна пустињска земља на којој семе не успева, а Судњи дан као дан жетве, па се не може пожњети ништа друго него што се посејало.

Према томе, и ваљана нада може израсти само из ваљаног семена - веровања, с тим што и семе веровања ретко само може користити, ако на другој страни преовладавају покварено срце и неваљале навике. Као што се од семена посејаног на неплодној пустињској земљи не могу очекивати плодови, тако се и нада у опрост мора упоредити са надом сејача, јер свако ко потражи плодну земљу, и на време је и како треба узоре, посеје добро семе, а не покварено и уцрвано, затим усеву на време пружи све што треба; кроз окопавање, плевљење и уклањање свега што му штети, не заборављајући при томе да Бога замоли да на њега пошаље плодносноу кишу и да га поштеди од олује, града, суше и других непогода све док не порасте, сазреје и не пожање, може се надати доброј жетви, за разлику од онога ко семе посеје на неплодну и пуну земљу, на узвисини на којој, нити пада киша, нити се наводњава, не водећи рачуна о квалитету и

старости семена, нити, касније, о његовом узгоју. Овај последњи нема чему да се нада, јер би његова нада у добру жетву и обилан принос више личила на глупост и завараваше, него на озбиљну наду.

Према томе, оправдана нада од које се може очекивати оно што се прижељкује је она у којој човек уложи све што је у његовој моћи и у оквиру његове слободне воље, а остало препусти Богу и Његовој вољи, обраћајући Му се молбом да од њега отклони оно што не ваља. То значи да, када човек посеје добро семе - веровање, редовно га наводњава и залива водом - побожности, чисти од корова и трња - лошег одгоја, и од Узвишеног Бога моли да га обаспе Својом милошћу и као таквог учврсти све до смрти, и да му опрости, тек се тада може рећи да му је нада била основана и оправдана.

Разлика између оправдане наде и празних илузија

Разлика између оправдане наде и празних илузија је у томе што се оправдана нада темељи на труду, залагању и деловању, а празне илузије на лењости, доконости и огрезлости у гресима. За онога

кога његова нада наводи на покорност и добра дела, а одвраћа од непокорности и греха, може се рећи да се има чему надати и да му је нада на месту, за разлику од онога ко се превише нада, а ништа за остварење наде не чини. Нада овог последњег у правом смислу речи и није нада, већ празна илузија и заблуда. Када би се неко ко има комад запуштене, неузоране и непослане земље, надао да ће од ње имати корист као и онај ко ју је претходно ваљано узорао, посејао, заливао и о њој се бринуо, свет би га прогласио највећом будалом. Исти би био случај и са оним ко би се жарко надао да ће му се, без односа са женом, родити син и када одрасте постати најобразованији човек свога времена без икакве жеље за знањем и улагања труда за његовим стицањем. Такав је случај и са оним ко се претерано нада да ће заслужити високе положаје у Рају, уживање у његовим благодатима и вечни боравак, а да се претходно не настоји приближити Узвишеном Богу и стећи Његову наклоност, покорно извршавајући Његове заповеди и клонећи се Његових забрана.

Много је таквих незналица који су, ослањајући се на Божију милост, опрост и дарежљивост, запоставили Његове заповеди и забране, заборављајући на то да Он жестоко кажњава и да

казна Његова неће заобићи народ грешни. (Кур'ан, Ел-Ен'ам, 147), и да је онај ко се, и поред упорног грешења, нада опросту својеврсни пркосник.

Ма'руф је некоме рекао: "То што се надаш у милост Онога коме си непокоран, је својеврсна заблуда и глупост."

Један је учењак рекао: "Не заборави да ће казна Онога који је наредио да се ономе ко ти је на овоме свету украо три сребрењака (дирхема) одсече рука, на оном свету, бити још тежа!"

Један човек је ел-Хасану рекао: "Виђам те да стално плачеш." - Па му је одговорио: "Бојим се да ме (Бог) не одбаци, па да више на мене не обраћа пажњу."

Он (тј. ел-Хасан) је често имао обичај да каже: "Неке су људе завеле пуне жеље за опростом до те мере да су и умрли, а да се никада нису искрено покајали, говорећи: "Ја о своме Господару имам најлепше мишљење", а лаже, јер да је о Њему имао лепо мишљење, слушао би Га и радио би добра дела."

Суштина овог питања лежи у томе да се под надом подразумевају предуслови које је Божија

мудрост уградила у Његовом верозакону и одређењу, затим у човековом испуњавању тих услова, његовом лепом мишљењу о своме Господару, нади да га неће препустити самом себи, него да ће га довести до онога што прижељкује и што ће му користити и одвратити од онога што је супротно томе. Онога ко у нешто полаже наду треба подсетити да то подразумева три ствари:

1. Осећај љубави према ономе чему се нада.
2. Осећај страха у случају неиспуњења онога чему се нада.
3. Залагање у границама могућности за остварење онога чему се нада.

Нада којој недостаје било који од горе наведених елемената није нада, него пуста илузије, а нада и илузије нису једно те исто. Ово зато што свако ко се нечему нада, осећа извесну дозу и страха, попут путника који се на путу боји па požури да не би закаснио.

У хадису који приповеда Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, стоји да је Божији Посланик, нека је

над њим спас и мир, рекао: "Ко се боји, на пут крене на почетку ноћи, а ко на пут крене на почетку ноћи, стигне на одредиште. Зар Божија роба није скупоцена?! Зар Божија роба није Рај?!"

Узвишени Бог каже: **Они који верују и који се иселе и боре на Божијем путу, они се могу надати Божијој милости.** (Ел-Бекаре, 218)

Тј. такви се могу надати Божијој милости. То не значи да се Његовој милости не могу надати и други, али је овде посебно истакнуто да је заслужују они који су споменути.

Врлине полагања наде у добро

Казујући о вернику из фараонове породице, Узвишени Бог каже:

"А ја Богу препуштам свој случај; Бог, уистину, робове Своје види." И Бог га је сачувао невоље коју су му они сковали." (Кур'ан, Верник, 44-45)

Тј. надајући се од Бога свему најбољем он је рекао: А ја Богу препуштам свој случај. Тј.

препуштам се Богу, па нека ме Он од сваког зла чува, па је одговор Узвишеног Бога био: И Бог га је сачувао невоље коју су му они сковали.

*Узвишени Бог у кудси-хадису каже: "Ја сам са лепим мишљењем Мога роба о Мени."

У вези са овим, Ибн ел-Џевзи каже да се под тиме мисли на наду и очекивање опроста.

*Од Џабира б. Абдуллаха, Бог био задовољан њиме, се преноси да је, три дана пре него што је умро, од Божијег Посланика, нека је мир над њим, чуо да је рекао: "Нека нико од вас не умре, све док о Узвишеном Богу не буде лепо мислио!" Исламски учењаци кажу да мислити о Богу лепо значи надати се да ће се Бог Своме робу смилovati и опростити му, с тим да Га се овај, док је здрав, боји и у Њега полаже наду, и да, када му се приближи смрт, код њега преовлада нада. Ово зато што је циљ страха престанак са грешењем и чињењем лоших дела, с једне, и подстицање на покорност и чињење добра, с друге стране. Будући да је то, у највећем броју случајева, тешко потпуно остварити, потребно је о Богу имати лепо мишљење, надати се у Његовој милости и

опросту, бити Му покоран и признавати своју зависност од Њега.

Ел-Куртуби каже: "Овим је верницима забрањено да умру не мислећи о Богу све најлепше и не надајући се да ће им опростити. Будући да то сви нису у стању, онда се под лепим мишљењем, споменутом у Посланиковим, нека је мир над њим, речима мисли на то да умру као муслимани, као што у том смислу стоји и у речима Узвишеног: ...и умрите само као муслимани! (Кур'ан, Имранова породица, 102)"

*Од Енеса, Бог био задовољан њиме, се преноси да је чуо Божијег Посланика, нека је мир над њим, када је рекао: "Узвишени Бог каже: 'О човече, све што Ме замолиш и затражиш да ти опростим, Ја ћу ти опростити. О човече, када би твоји греси до неба допрли, па ако би Ме замолио да ти опростим, Ја бих ти опростио. О човече, када би Ми дошао са гресима колика је Земља, а онда кад би Ме срео, не приписујући Ми никаквог судруга, Ја бих ти, колика је она, опроста дао."

*Од једног сиромаша, скромног Божијег роба, се преноси да је рекао: "Отишао сам да обиђем

Шафију на његовој самртничкој постељи и упитао сам га: "О Ебу Абдулах, како си јутрос освануо?" - Па ми је одговорио: "Освануо сам одлазећи са овог света, растајући се са својом браћом и испијајући чашу смрти, не знајући хоће ли моја душа у Рај, па да јој честитам, или у Пакао, па да је жалим и оплакујем." Затим је у стиховима рекао:

Када ми је срце отворило и путеви

тесни постали,

Све своје наде сам у Твој опрост положио.

Греси моји су ми се учинили превелики,

*Али, када сам их упоредио са Твојим опростом
Господару!*

Видео сам да је Он од њих већи.

О нади

Узвишени Бог каже:

Реци: "О робови Моји који сте се према себи огрешили, не губите наду у Божију милост!"

Бог ће, сигурно, све грехе опростити. Он, заиста, много прашта Он је милостив." (Кур'ан, Скупови, 53).

Ово се свакако односи на оне који се искрено покају, јер Узвишени Бог на другом месту каже:

Бог неће опростити да Му се неко други сматра равним, а опростиће мање грехове од тога, коме Он хоће. (Кур'ан, Ен-Ниса', 48)

У првом одломку обухваћени су уопштено сви греси, а у другом одломку опрост греха је условљен да у њима нема приписивања Богу судруга. Отуда исламски учењаци сматрају да се под првим одломком подразумевају они који су се покајали за грехе, а под другим они који то нису учинили.

...а милост Моја обухвата све. (Кур'ан, Бедеми, 156)

Ел-Бејдави каже да се ово односи на овај свет, док се на онај свет односе речи Узвишеног: **... даћу је онима који се буду греха клонили.** (Кур'ан, Бедеми, 156)

...а да ли Ми кажњавамо иког другог до неверника, незахвалника? (Кур'ан, Себе, 17)

Нама се објављује да ће сигурно стићи казна онога који не поверује и главу окрене. (Кур'ан, Таха, 48)

*Од Омера б. ел-Хаттаба, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: "Поред Божијег Посланика, нека је мир над њим, проведене су заробљене жене и деца, међу којима је била и једна жена која је трчала тражећи своје дете, па би, на које год би дојенче наишла, узела га, прислонила уз прса и подојила. Видевши то, Божији Посланик, нека је мир над њим, је упитао: "Шта мислите, да ли би ова жена своје дете бацила у ватру?" Одговорили смо: "Тако нам Бога не би!" – Па је он рекао: "Бог је према својим робовима милостивији, него што је ова (жена) према своме детету."

*Од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: "Када је Бог створио створења записао је у Књизи која је код Њега изнад Престола: 'Моја милост је већа од Моје срџбе.'"

Од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, такође, се преноси да је рекао: "Чуо сам Божијег

Посланика, нека је мир над њим, када је рекао: 'Бог је милост поделио на стотину делова, па је код Себе задржао деведесет и девет делова, а само је један део спустио на Земљу. Од тог једног дела је самилост свих створења, чак и она када животиња подигне своје копито (папак) са новорођеног младунчета, бојећи се да га не згази.'

*Од њега, Бог био задовољан њиме, такође, се преноси да је Божији Посланик, нека је мир над њим, рекао: "Тако ми Оног у чијој је руци мој живот, када ви не бисте грешили, Бог би дао да вас нестане и, уместо вас, довео би друге људе који би грешили и за опрост молили, па би им опраштао."

*Од Ибн Мес'уда, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: "Били смо са Божијим Послаником, нека је мир над њим, на врху једног брега око четрдесет дана, па нас је упитао: 'Да ли бисте били задовољни да ви будете четвртина (укупног броја) становника Раја?' - Па смо одговорили да бисмо били задовољни. На то је упитао: 'Да ли бисте били задовољни да ви будете трећина (укупног броја) становника Раја?' - Па смо одговорили да бисмо били задовољни. Затим је рекао: 'Тако ми Онога у чијој је руци мој живот, ја се надам

да ћете бити половина (укупног броја) становника Раја. Ово зато што у њега нико ко није муслиман неће моћи ући и што сте ви међу вишебошцима само као бела длака на кожи црног бика, или црна длака на кожи белог бика."

Исламски учењаци кажу: "Где год се од Узвишеног Бога и Веровесника, нека је мир над њим, за нешто рекло да има наде, она ће се сигурно испунити, само што је у тим случајевима употребљен облик нада, уместо чврсто обећање, формулација какву, уосталом, и овосветски владари користе када нешто одлуче да учине."

*Од Ебу Мусаа ел-Еш'арије, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Када дође Судњи дан Узвишени Бог ће сваком муслиману дати по једног Јевреја или Хришћанина и рећи му: 'Овај је твоја откупнина од Ватре.'"

У коментару овог хадиса ен-Невеви, Бог му се смиловао, каже: "Његово значење је у духу хадиса који преноси Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, а у коме стоји: 'Свако има по једно унапред припремљено место у Рају и Паклу.'"

Када верник уђе у Рај, његово место у Паклу ће заузети неверник који га је, због свога неверства, заиста и заслужио. Израз "твоја откупнина; ослобођење; избављење" у горе наведеном хадису значи: "И ти си био изложен опасности да уђеш у Пакао, али си се захваљујући овоме (тј. Јевреју или Хришћанину) откупио, јер је Узвишени Бог за Ватру одредио тачан број становника који ће је попунити. Другим речима, када у њу, због свог неверства и греха, у толиком броју уђу неверници, они ће за муслимане бити својеврсна откупнина. Бог, опет, најбоље зна!"

Омер б. Абдулазиз и Шафија су имали обичај рећи: "Нема хадиса да муслиманима улива вишу наду, него што је овај хадис." У вези са њиховим речима Невеви је рекао: "Управо је онако као што су њих двојица рекли, јер се у њему сасвим јасно каже да ће сваки муслиман имати некога ко ће бити његов откуп, тј. да ће за муслимане откупнина бити општа. Хвала Богу!"

*Од Ибн Омера, Бог био задовољан њиме, се преноси да је чуо Божијег Посланика, нека је мир над њим, да је рекао: "Верник ће се на Судњем дану толико примаћи своме Господару да ће га (Господар)

узети под Своје окриље и питати за његове грехе: 'Знаш ли за тај и тај грех? Знаш ли за тај и тај грех?' - Па ће рећи: 'Знам, Господару мој. 'На то ће му Он (Господар) рећи: 'Ја сам ти их покрио на овом свету, а данас ћу ти их опростити.' - Тако да ће му бити дата само Књига са његовим добрим делима."

*Од Енеса, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: "Некакав је човек дошао Веровеснику, нека је над њим спас и мир, и рекао: 'Божији Посланиче, погрешо сам и заслужио сам казну, па је на мени изврши!' У међувремену је наступило време молитве, па је стао и клањао са Божијим Послаником, нека је мир над њим. Када је завршио молитву, опет је рекао: 'Божији Посланиче, погрешо сам и заслужио казну, па је по Божијој Књизи изврши!' На то га је (Посланик) упитао: 'Јеси ли сада са нама клањао?' - Јесам, одговорио је, па му је (Посланик) рекао: 'Већ ти је опроштено!'"

Коментаришући овај хадис Невеви, Бог му се смиловао, каже: "Његове речи: 'Погрешо сам и заслужио сам казну' значе: 'Учинио сам грех који заслужује прекор, па ме укори!', А не да је прекршио забрану која подразумева извршење стварне верозаконске казне као што је казна за блуд или

опијање вином и сл., јер се таква казна не скида молитвом нити је имаму дозвољено да је не изврши."

Узајамна повезаност страха и наде

Знај да је човеку, док је здрав, најбоље да се и боји и нада, тј. да његов страх и нада буду подједнаки, за разлику од болести када је боље да се потпуно преда нади у Божију милост и опрост. Извори Ислама из којих се црпе одредбе верозакона, тј. Кур'ан, Суннет итд. о страху и нади, обично, говоре заједно. Такав је случај и са речима Узвишеног:

Господар твој је, заиста, брз кад кажњава, а Он и опрашта и самилостан је. (Кур'ан, Бедеми, 167)

Кажи робовима Мојим да сам Ја, заиста, Онај који прашта и да сам милостив, али да је и казна Моја, заиста, болна казна! (Кур'ан, Ел-Хиџр, 49-50)

Одломака у овом смислу, где се заједно говори о страху и нади, заиста, има доста. Некада је то дато у једном, некада у два, а некада у више одломака који долазе у следу један иза другог.

Од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Божији Посланик, нека је мир над њим, рекао: **"Да верник зна каквих све казни код Бога има, нико Његов Рај не би очекивао, а да неверник зна колика је само Божија милост, нико наду у Његову милост не би губио."**

*Познати исламски учењак Ибн ел-Кајјим, Бог му се смиловао, у своме делу каже:

"Срце је на своме путу према Узвишеном Богу попут птице у лету, при чему је љубав његова глава, а страх и нада његова крила. Када су глава и крила здрава, птица без тешкоће лети. Када јој се одсече глава, птица угине. Када су јој крила одсечена, птицу са свих страна вребају опасности.

Честити преци, ипак су у здрављу и младости давали предност крилу страха над крилом наде, а на прагу одласка са овог света крилу наде над крилом страха."

Ебу Сулејман и још неки други су имали обичај рећи: "Срцем би више требао да правладава страх него нада, јер ће се покварити ако њиме превлада нада."

Неко је други лепо рекао: "Најбоље стање је оно у коме су страх и нада подједнаки, а љубав доминантна, јер када је љубав јахалица, нада пут, а страх водич, Бог ће Својом милошћу и добротом помоћи да се стигне до жељеног циља."